

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 30 november 2021
(OR. en)

14534/21

CULT 113
SUSTDEV 172
ENV 942
SOC 709
EMPL 531
RECH 545
EDUC 404

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	13575/21
Ärende:	Rådets slutsatser om kultur, högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö som centrala inslag i initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om kultur, högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö som centrala inslag i initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus, som godkändes av rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) vid mötet den 29–30 november 2021.

**Rådets slutsatser om kultur, högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö som centrala inslag i
initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD,

som värdesätter de åtgärder som Europeiska unionen och dess medlemsstater redan har vidtagit för att lyfta kulturens, arkitekturens och den bebyggda miljöns viktiga roll på den politiska dagordningen och för att säkerställa resultatet av Europaåret för kulturarv 2018 och dess bestående inverkan på våra samhällen och på kommande generationer,

som erinrar om de huvudsakliga politiska referensdokumenten i bilagan till dessa slutsatser,

som bygger vidare på arbetsplanen för kultur 2019–2022, särskilt på prioritering B (social sammanhållning och välfärd) och åtgärderna på temat ”högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö för alla”,

VÄLKOMNAR initiativet om ett nytt europeiskt Bauhaus, och

FRAMHÅLLER i detta sammanhang ATT

1. arkitekturen och den bebyggda miljön är uttryck för tidigare och nuvarande kultur, levnadssätt och värderingar; de utgör grunden för vårt framtida kulturarv och bidrar till att forma våra samhällen och identiteter,
2. den bebyggda miljön¹ är en återspeglning av samhället, och ansvaret för dess övergripande kvalitet ligger hos relevanta offentliga myndigheter och andra berörda parter, i nära samarbete med alla medborgare,

¹ Se definitionen i bilagan.

3. det är viktigt att säkerställa att både utvecklingen av det befintliga byggnadsbeståndet – genom restaurering, renovering, anpassad återanvändning och bevarande — och skapandet av nya byggnader och utrymmen håller hög kvalitet,
4. arkitekter bland annat har en central funktion i alla faser av utvecklingen av högkvalitativ arkitektur och livsmiljö och därför på ett betydande sätt kan bidra till allmänintresset genom att ta hänsyn till den territoriella mångfalden och det civila samhällets behov,
5. kultur, högkvalitativ arkitektur² och bebyggd miljö bidrar på många sätt till uppnåendet av FN:s mål för hållbar utveckling³: de kan bidra till genomförandet av den europeiska gröna given⁴ och dess mål att göra Europa till den första klimatneutrala kontinenten senast 2050,
6. nytt europeiskt Bauhaus är ett tvärvetenskapligt initiativ med tre sammanlänkade dimensioner – estetik, hållbarhet och inkludering; det bygger på en deltagandebaserad strategi och syftar till att involvera alla människor i hela unionen, även personer från missgynnade grupper, i linje med FN:s Agenda 2030 och målet med den europeiska gröna given att ingen får lämnas utanför,
7. initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus är inspirerat av det ursprungliga Bauhaus⁵, som redan hade en holistisk, hållbar, högkvalitativ och inkluderande strategi för formgivning, arkitektur och konst i åtanke.

² Enligt definitionen genom de åtta kriterierna i ”Davos Baukultur Quality Tool”

³ Enligt FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling (se referens i bilagan)

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

⁵ Bauhaus (Weimar, Dessau och Berlin, 1919–1933) är 1900-talets mest inflytelserika skola för arkitektur, formgivning och konst.

8. initiativet syftar till att med respekt för Europas mångfacetterade kulturarv skapa gynnsamma förutsättningar för att omvandla livsmiljön och göra vår livsstil vackrare, mer hållbart och mer inkluderande, bland annat genom innovation och högkvalitativ arkitektur⁶, formgivning, stadsplanering och många andra konstnärliga och kreativa områden,
9. Europas kulturella och arkitektoniska arv utgör ett viktigt riktmärke för den empiriska och fysiska kvaliteten på vår bebyggda miljö; det är också en stor tillgång som kan inspirera och ge näring till social sammanhållning, innovation, omvandling och förnyelse; initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus värdesätter därför vårt arkitektoniska och arkeologiska arv, landskapet och det materiella och immateriella kulturarvet,
10. den högkvalitativa arkitekturens och den bebyggda miljöns flerdimensionella karaktär kräver sektorsövergripande samarbete, deltagande, medskapande och tvärvetenskapliga strategier, särskilt när det gäller hållbarhet och politisk samstämmighet,
11. covid-19-pandemin har lett till att man satsat finansiella medel på alla förvaltningsnivåer, bland annat för högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö; dessa medel bör användas på ett hållbart och kvalitetsinriktat sätt, i enlighet med principerna i kvalitetsverktyget *Davos Baukultur Quality Tool*, rekommendationerna från expertgruppen inom ramen för den öppna samordningsmetoden⁷ och Icomos reviderade kvalitetsprinciper för EU-finansierade insatser med potentiell inverkan på kulturarvet⁸,

⁶ Inbegripet inrednings- och landskapsarkitektur och fysisk planering

⁷ Rapport från den öppna samordningsmetodens arbetsgrupp med experter från medlemsstaterna om högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö för alla

⁸ *European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage* – Icomos, uppdaterad utgåva (ej översatt till svenska):
<https://www.icomos.org/en/about-icomos/committees/regional-activities-europe/90984-quality-principles-new-version-available>

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH KOMMISSIONEN ATT INOM RAMEN FÖR SINA RESPEKTIVE BEHÖRIGHETSOMRÅDEN

12. bekräfta kulturens och kulturarvets roll som en oskiljbar del av den bebyggda och levande miljön och som ett viktigt bidrag till den hållbara utvecklingen, inbegripet den cirkulära ekonomin, den sociala och territoriella sammanhållningen, miljön, den biologiska mångfalden och klimatmålen, välbefinnandet för alla människor i Europa,
13. underlätta lämpliga synergier mellan initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus och andra processer som engagerar människor i Europa, till exempel konferensen om Europas framtid⁹, samt med andra strategier och handlingsplaner som främjar arkitektonisk och estetisk kvalitet, till exempel renoveringsvågen¹⁰, och tillgänglighet, till exempel [strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030](#)¹¹.
14. bidra till att införa ett helhetsperspektiv och en gemensam kultur när det gäller högkvalitativ arkitektur genom att ytterligare öka medvetenheten, t.ex. genom formell, icke-formell och informell utbildning från tidig ålder, och genom att i stor utsträckning främja och sprida information om initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus och den roll som kultur, högkvalitativ arkitektur och bebyggd miljö spelar i initiativet,
15. arbeta för en holistisk, inkluderande, tvärvetenskaplig, högkvalitetsbaserad och långsiktig vision för arkitektur och bebyggd miljö genom att integrera olika strategier och expertkunskaper i alla processer, riktlinjer och medskapandeprojekt för att forma vår livsmiljö, inbegripet rapporten från den öppna samordningsmetodens expertgrupp¹²,

⁹ <https://futureu.europa.eu/?locale=sv>

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_20_1835

¹¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=sv&pubId=8376&furtherPubs=yes>

¹² Se hänvisningarna i bilagan.

16. beakta en kvalitetsdriven strategi som inbegriper de kvalitetsprinciper som anges i Davos Baukultur Quality Tool¹³ som en grund för medvetna val och beslut under byggda strukturers hela livscykel samt i samband med landskapsplanering och landskapsförvaltning (utformning, investeringsplaner, finansieringsmekanismer, stödåtgärder, planeringsprocesser, underhåll, renovering, bevarande, adaptiv återanvändning, rivning och återvinning),
17. stimulera hållbar tillväxt, boendetrivsel och innovation i europeiska stads- och landsbygdsområden genom att tillämpa holistiska högkvalitetskriterier, metoder för medskapande och Icomos-principerna för tillhandahållande av ekonomiskt stöd från EU för arkitektoniska projekt och projekt för bebyggda miljöer, där så är lämpligt,
18. främja optimering av energieffektiviteten i det befintliga byggnadsbeståndet genom en helhetsstrategi, samtidigt som alla kriterier i Davos Baukultur Quality Tool respekteras, inbegripet bevarandet av det arkitektoniska arvet,
19. utforska lösningar för att möjliggöra tillgång till anständiga bostäder till rimligt pris, särskilt för ungdomar som kommer in på arbetsmarknaden, samt för andra utsatta samhällsgrupper,
20. inkludera de deltagarbaserade principerna för medskapande genom att involvera alla berörda parter i processer såsom beslutsfattande, planering, design och konstruktion när det gäller den bebyggda miljön och livsmiljön samt fysisk planering på alla relevanta förvaltningsnivåer,
21. främja en strategi som respekterar dialogen mellan det befintliga kulturarvet, landskapsbilden och samtida skapande, bland annat genom adaptiv återanvändning när så är lämpligt,

¹³ Styrning, funktionalitet, miljö, ekonomi, mångfald, kontext, platskänsla och skönhet.

22. skapa gynnsamma ramar för högkvalitativ arkitektur som en grund för upphandlingsregler, regleringsmässig förenkling och innovativa förfaranden som främjar en kvalitetsbaserad strategi i stället för en enbart kostnadsbaserad strategi, genom att följa bästa praxis för genomförande av tävlingar för offentlig arkitektur, landskapsarkitektur och fysisk planering,
23. ytterligare främja och stärka medvetenheten, kunskapen och kompetensen hos beslutsfattare och särskilda grupper på alla relevanta förvaltningsnivåer, inklusive tekniska experter och entreprenörer, för att de ska kunna använda högkvalitetskriterier och högkvalitetsstandarder i sina beslut om arkitektur och bebyggd miljö för alla,
24. främja bästa möjliga användning av relevanta EU-finansieringsprogram och andra tillgängliga finansieringsverktyg för att
 - tillämpa och höja högkvalitetsstandarderna i processerna för planering, design, byggande, bevarande, restaurering, renovering och adaptiv återanvändning,
 - ytterligare förbättra utbildningen av och kompetensen hos arkitekter och yrkesutövare på närliggande områden, t.ex. civilingenjörer, landskapsarkitekter, stadsplanerare, formgivare, konstnärer, kulturarvsexperter, konservatorer och restauratörer, naturvårdare, byggentreprenörer osv., inte bara som specialister inom enskilda yrken utan även som utbildare och forskare med förståelse av de stora aktuella utmaningarna, med avseende på hållbarhetsintegrering, upplevelsekvalitet och social delaktighet,
25. upprätthålla dynamiken och fortsätta reflexions- och utbytesprocessen i fråga om de kulturella, sociala, ekonomiska och ekologiska rollerna hos arkitektur och bebyggd miljö av hög kvalitet,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT

26. öka den politiska samstämmigheten när det gäller arkitektur och bebyggd miljö av hög kvalitet genom lämplig samordning mellan alla relevanta ministerier och förvaltningsnivåer, byråer och avdelningar i syfte att integrera en kvalitetsbaserad och holistisk strategi i all politik och verksamhet som påverkar den bebyggda miljön och livsmiljön,
27. främja integreringen av principerna och strategierna för ett nytt europeiskt Bauhaus och för den cirkulära ekonomin i de nationella strategierna för socioekonomisk och territoriell utveckling, inbegripet hållbar design och arkitektur,
28. på lämpliga förvaltningsnivåer inrätta och stödja rådgivande expertgrupper bestående av arkitekter och andra relevanta yrkesutövare, såsom grupper av stats- och stadsarkitekter¹⁴, samt kvalitetsdrivna förfaranden för att säkerställa eller stärka inkluderingen av nödvändig yrkeskompetens och nödvändiga yrkesfärdigheter i beslutsprocesserna i syfte att uppnå resultat av hög kvalitet,
29. utse en enhet till kontaktpunkt för initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus och nå ut till samhällen på lokal nivå, genom en platsbaserad strategi¹⁵, i syfte att i förekommande fall involvera alla medlemmar av civilsamhället och alla berörda parter,
30. stärka och ge lämpligt stöd till aktörer som främjar de kulturella och kvalitativa aspekterna av den bebyggda miljön och livsmiljön bland alla målgrupper,

¹⁴ Se definitionen i bilagan.

¹⁵ Se definitionen i bilagan.

UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT

31. underlätta användningen av Davos Baukultur Quality Tool med dess åtta kvalitetskriterier, inom relevanta investeringar, regelverk och EU-finansieringsprogram, och tillämpa dessa kvalitetsprinciper i egenskap av ägare, byggherre och fastighetsanvändare,
32. tillhandahålla möjligheter till forskning, kapacitetssuppleering och ömsesidigt lärande på områdena för kultur och arkitektur och bebyggd miljö av hög kvalitet för alla inom samtliga relevanta EU-program,
33. eftersträva synergier mellan relevanta befintliga och planerade bestämmelser, program och strategier i EU i syfte att göra den gröna och digitala omställningen förenlig med principerna och målen för ett nytt europeiskt Bauhaus, och integrera det tvärvetenskapliga samarbetet och beslutsfattandet,
34. underlätta information och tillgång till tillgängliga finansieringsinstrument för att stödja projekt som rör högkvalitativ livsmiljö, inbegripet småskaliga initiativ på plats samt projekt inom den kulturella och den kreativa sektorn,
35. ta hänsyn till den geografiska balansen samt EU:s geografiska, klimatmässiga, ekonomiska, sociala och kulturella mångfald när strategierna, projekten och åtgärderna för ett nytt europeiskt Bauhaus utformas och genomförs,
36. främja synergier mellan konst, arkitektur, landskaps- och inredningsarkitektur, fysisk planering, design och hantverk samt innovativa utbildningsmodeller för arkitekter och andra närliggande yrkesutövare, inbegripet utbildning i avancerad digital teknik,

37. främja historiska platserns funktion när det gäller att förbättra lokalsamhällenas befintliga och framväxande fysiska miljö med användning av den senaste digitala tekniken för att dokumentera och presentera den bebyggda miljön och livsmiljön,
 38. stärka sektorsövergripande medvetenhet och samarbete genom att främja initiativet för ett nytt europeiskt Bauhaus, Davosförklaringen och Icomos-principerna inom relevanta politikområden, särskilt de områden som är aktuella när det gäller att forma den bebyggda miljön och livsmiljön,
 39. regelbundet rapportera till rådet och/eller dess förberedande organ, samt till de enheter som anförtrotts uppgiften som kontaktpunkter för Bauhausinitiativet, om detta initiativs genomförandeprocess, och underlätta utbytet av bästa praxis bland medlemsstaterna om uppföljningen av initiativet på nationell nivå.
-

A. HÄNVISNINGAR

I detta sammanhang erinrar Europeiska unionens råd om följande:

1. Artikel 167 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
2. Arbetet i och rapporten från arbetsgruppen för den öppna samordningsmetoden vad gäller arkitektur och bebyggd miljö av hög kvalitet för alla (2020–2021)
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en>.
3. 1975 års europeiska stadga om byggnadskulturarvet.
4. Konventionen om skydd för byggnadskulturarvet i Europa – Granadakonventionen (1987).
5. Den europeiska landskapskonventionen från 2000.
6. Rådets resolution av den 12 februari 2001 om arkitektonisk kvalitet i stads- och landsbygdsmiljön (EGT C 73, 6.3.2001, s. 6).
7. Rådets slutsatser av den 13 december 2008 om arkitektur: kulturens bidrag till hållbar utveckling (EUT C 319, 13.12.2008, s. 13).
8. Rådets slutsatser om arbetsplanen för kultur 2019–2022 (2018/C 460/10).
9. Rådets slutsatser av den 26 november 2012 om kulturpolitisk styrning (cultural governance) (2012/C 393/03).
10. Det gemensamma uttalandet *Heritage, Contemporary Architecture and design in Interaction* (inte översatt till svenska), som antogs på Rigakonferensen den 13 mars 2015.
11. FN:s generalförsamlings resolution av den 25 september 2015, ”Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling” (A/RES/70/01).

12. EU-agendan för städer – Amsterdampakten (lanserad 2016) (<http://urbanagendaforthe.eu/pactofamsterdam/>).
13. Kommissionens meddelande *En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden – för starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden 2040* – COM(2021) 345 final.
14. *Davos Declaration Towards a European vision of high-quality Baukultur* (inte översatt till svenska), som antogs vid kulturministerkonferensen (Davos, 20–22 januari 2018) (<https://davosdeclaration2018.ch/media/Context-document-en.pdf>).
15. *Davos Baukultur Quality System*, som offentliggjordes i maj 2021 (<https://davosdeclaration2018.ch/quality-system/>).
16. Den nya Leipzigstadgan – *The transformative power of cities for the common good* (inte översatt till svenska), som antogs vid de informella ministermöten som anordnades den 30 november 2020 (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/12/12-08-2020-new-leipzig-charter-the-transformative-power-of-cities-for-the-common-good).
17. ICOMOS (International Council on Monuments and Sites), *European Quality Principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage* (inte översatt till svenska) (ny version från 2021) (<http://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>).
18. Kommissionens meddelande av den 14 september 2021, *Det nya europeiska Bauhaus: Vackert, hållbart, tillsammans* (dok. 11892/21 + ADD 1 + ADD 2 + ADD 3 – COM(2021) 573 final).
19. Europarådets konvention om kulturarvets betydelse för samhället (2005) (<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-convention>).
20. *The Territorial Agenda 2030: a future for all places* (inte översatt till svenska) (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places

B. DEFINITIONER

I dessa rådsslutsatser gäller följande definitioner:

- Baukultur: (bokstavligen ”byggandekultur”) ett tyskt begrepp för ett koncept som beskriver all mänsklig verksamhet som förändrar utrymmen och livsmiljöer på ett positivt sätt. Det inbegriper befintliga byggnader, bland annat monument och andra delar av det arkitektoniska arvet, samt utformningen och uppförandet av samtida byggnader, infrastruktur, offentliga platser och landskap som är en del av och har att göra med den naturliga miljön. Baukultur handlar även om planeringsprocesser för byggnadsprojekt, infrastrukturer, städer, byar och öppna landskap och om såväl traditionell som nyskapande teknik och metoder för byggnation. Det finns en bred underförstådd samhällelig förståelse för vad kvalitet samt verktyg, förfaranden och praxis innebär, och därför används ordet ”kultur” selektivt i begreppet.
- Bebyggd miljö: det befintliga utrymme som omger människor och som de aktivt formar, och vilket i sin tur påverkar människors liv och beteende. Det inkluderar livsmiljön.
- Cirkulär design: skapande av produkter som inte längre har en livscykel med början, mitten och slut. Syftet är att utforma produkter som kan användas, återanvändas och återvinnas, vilket leder till mindre resursförbrukning och avfall och ger ökat mervärde till ekosystemet. Cirkulär design är inriktad på att skapa produkter och tjänster för den cirkulära ekonomin.
- Davos Baukultur Quality System: en uppsättning instrument som gör det möjligt att definiera och bedöma typer av Bauhaus-kvalitet på olika platser och hur de införlivar och väger upp sociala, känslomässiga och kulturella värden så att de får samma vikt som de tekniska och funktionella aspekterna, med hjälp av de följande åtta kriterierna: styrning, funktionalitet, miljö, ekonomi, mångfald, kontext, platskänsla och skönhet.

- Livsmiljö: en balanserad sammansättning av konstgjorda och naturliga miljöer, som inkluderar utrymmen både utomhus och inomhus. Planeringen och skapandet av en hållbar och integrerad livsmiljö (urban, eller mer allmänt, fysisk utformning) inbegriper planerings- och utformningsverksamhet (bland annat fysisk planering, arkitektur och landskapsarkitektur), byggverksamhet och samordning av utrymmesaspekterna när det gäller andra utrymmesrelaterade beslut (såsom möjligheter kopplade till trafik och rörlighet, samhällsservice, jordbruk, osv.), med målet om att förbättra livsmiljön för så många människor som möjligt på lång sikt genom utrymmesrelaterade beslut.
 - Platsbaserad strategi: en strategi som riktar in sig på de specifika omständigheterna på en plats och engagerar lokalsamhället och en lång rad lokala organisationer från olika sektorer som aktiva deltagare i utvecklingen och genomförandet av dem.
 - Grupper av stats- och stadsarkitekter: grupper av arkitekter i offentliga förvaltningar vars uppdrag det är att utöva ledarskap om utformning och ge strategiska råd till staten, så att utformningen av offentliga byggprojekt förbättras, kvaliteten på utrymmen främjas och en kultur av platsskapande uppstår.
-